

PWYLLGOR SGRIWTINI CORFFORAETHOL

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 4 Mehefin 2018

YN BRESENNOL:	Y Cynghorydd Aled Morris Jones (Cadeirydd) Y Cynghorwyr Lewis Davies, Bryan Owen, Nicola Roberts Aelodau Portffolio Y Cynghorydd R. Meirion Jones (Aelod Portffolio Addysg, Llyfrgelloedd, Diwylliant a'r Ieuenctid), y Cynghorydd Dafydd Rhys Thomas (Aelod Portffolio Gwasanaethau Corfforaethol), y Cynghorydd Robin Williams (Aelod Portffolio Cyllid)
WRTH LAW:	Prif Weithredwr Cynorthwyol (Partneriaethau, Cymunedau a Gwella Gwasanaethau) Prif Weithredwr Cynorthwyol (Llywodraethu a Thrawsnewid Prosesau Busnes) a'r Cyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol, Pennaeth Proffesiwn (AD) a Thrawsnewid (ar gyfer eitem 3) Rheolwr Rhaglen Cynllunio Busnes a Pherfformiad (GM) (ar gyfer eitem 3) Pennaeth Gwasanaethau Oedolion (ar gyfer eitem 3) Pennaeth Dysgu Pennaeth Gwasanaethau Tai (ar gyfer eitem 3) Pennaeth Prifffyrdd, Gwastraff ac Eiddo Pennaeth Gwasanaethau Plant a Theuluoedd Rheolwr Sgriwtini (AGD) Swyddog Pwyllgor (ATH)
YMDDIHEURIADAU:	Y Cynghorwyr Richard Griffiths, Trefor Lloyd Hughes, Richard O. Jones, Dylan Rees, Alun Roberts, J. Arwel Roberts, Llinos Medi Huws (Aelod Portffolio Gwasanaethau Cymdeithasol)
HEDFYD YN BRESENNOL:	Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd, Erin Bilborrow, Gweithiwr Prosiect Denu Talent

Croesawodd y Cadeirydd yr holl Aelodau a Swyddogion i'r cyfarfod ac estynnodd groeso arbennig i'r Cynghorydd Bryan Owen i'w gyfarfod cyntaf o'r Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol; i Mr Arwyn Williams fel y Pennaeth Dysgu newydd, ac i Mrs Carys Edwards yn ei rôl newydd fel Pennaeth Proffesiwn (Adnoddau Dynol a Thrawsnewid).

Cyfeiriodd y Cadeirydd at lwyddiant Mr Gruffydd Wyn Roberts o Amlwch ar gyrraedd rownd derfynol y sioe dalent ar y teledu - Britain's Got Talent, a llongyfarchodd Mr Roberts ar ei gyflawniad. Diolchodd y Cadeirydd hefyd i dref a chymuned Amlwch ac yn arbennig i Mr Arwel Hughes am drefnu sgrîn awyr agored arbennig o'r rownd derfynol. Roedd y ffocws ar Amlwch a'r cyhoeddusrwydd cadarnhaol mewn perthynas â'r digwyddiad a llwyddiant Mr Roberts wedi bod yn ardderchog i'r ardal.

1 DATGANIAD O DDIDDORDEB

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiad o ddiddordeb.

2 COFNODION Y CYFARFODYDD BLAENOROL

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfodydd blaenorol y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol a gynhaliwyd ar 23 Ebrill a 15 Mai, 2018 ac fe'u cadarnhawyd fel rhai cywir.

3 MONITRO PERFFORMIAD - CERDYN SGORIO CORFFORAETHOL CHWARTER 4 2017/18

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Proffesiwn (Adnoddau Dynol a Thrawsnewid) yn amlinellu sefyllfa'r Cyngor yn erbyn ei amcanion gweithredol ar gyfer chwarter olaf y flwyddyn ariannol 2017/18 er ystyriaeth y Pwyllgor. Roedd yr adroddiad yn rhoi trosolwg o berfformiad y Cyngor yn ei weithgareddau busnes fel arfer tra'n cyfeirio'n benodol hefyd at ddatblygiadau trawsnewidiol eraill a gwblhawyd yn ystod y cyfnod hwn.

Dywedodd yr Aelod Portffolio Gwasanaethau Corfforaethol, er bod y flwyddyn wedi bod yn un heriol eto i'r sector cyhoeddus, roedd yn galonogol gallu adrodd bod y mwyafrif o'r dangosyddion yn perfformio'n dda yn erbyn eu targedau, ac y dylid cydnabod y cyflawniad hwn pan fydd Adroddiad Perfformiad Blynyddol y Cyngor yn cael ei ddrafftio yn yr hydref. Nid yw canlyniadau'r chwarter olaf wedi amlygu unrhyw bethau annisgwyl gyda rhai meysydd perfformiad yn y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd a'r Gwasanaeth Dysgu yn heriol. Serch hynny, mae'r Gwasanaethau Plant yn trawsnewid a bydd yn parhau i flaenoriaethu'r meysydd hynny lle mae perfformiad wedi bod yn is na'r targed - gwelwyd gwelliant mewn 4 o'r 5 dangosydd a oedd yn tanberfformio yn enwedig yn ystod hanner olaf y flwyddyn ariannol yn dilyn ymarfer ailstrwythuro a adolygu polisiau a phrosesau. Bydd y Gwasanaeth Dysgu yn parhau i weithredu'r mesurau lliniaru yr adroddwyd arnynt ar ddiwedd Chwarter 3 a'u crynhoi ym mharagraff 2.2.5 a dylai hynny sicrhau parhad yng ngwelliant y perfformiad yn y flwyddyn i ddod.

Dywedodd yr Aelod Portffolio, o ran Rheoli Pobl, bod perfformiad cyfraddau salwch y Cyngor ar ddiwedd 2017/18 yn 9.96 diwrnod o salwch fesul CALI gyda hynny'n is o drwch blewyn na'r targed corfforaethol o 9.75 diwrnod o salwch fesul CALI. Er bod y perfformiad o ran absenoldeb oherwydd salwch yn Chwarteri 1, 2 a 3 yn uwch na'r targed, roedd y cyfraddau salwch uwch na'r arferol yn ystod Chwarter 4 wedi effeithio ar 6 o'r 9 Gwasanaeth yn y Cyngor gyda hynny i bob pwrpas yn sgiwio canlyniadau'r perfformiad diwedd blwyddyn ac yn golygu nad oedd modd cyflawni'r targed corfforaethol. Mae'r canlyniad hwn yn adlewyrchiad o'r sefyllfa yn genedlaethol.

Gwelwyd gwelliannau o ran Gwasanaeth Cwsmer yn enwedig mewn perthynas â'r defnydd o Wasanaethau Digidol, gyda nifer gynyddol o'r cyhoedd yn awr yn defnyddio technoleg App Môn a gwefan y Cyngor i gyfathrebu â'r Awdurdod ac i adrodd ar faterion. Mae presenoldeb y Cyngor ar y cyfryngau cymdeithasol a'i ddilynwyr hefyd wedi cynyddu a rhagwelir y bydd llif y wybodaeth a rennir ac a dderbynnir trwy gyfrwng sianeli cyfryngau cymdeithasol yn parhau i dyfu gydag amser. Roedd canran y ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth yr ymatebwyd iddynt o fewn yr amserlen yn 78% ar ddiwedd 2017/18 o'i gymharu â 77% ar ddiwedd 2016/17. Er nad yw'n taro'r targed corfforaethol o 80% , mae'r canlyniad yn galonogol o ystyried y ffaith bod 7,527 o geisiadau wedi cael sylw yn ystod 2017/18 o gymharu â 5,700 yn ystod 2016/17.

Gorffennodd yr Aelod Portffolio Gwasanaethau Corfforaethol trwy ddweud bod angen i'r Cyngor gynnal y momentwm o ran cynnydd ac y bydd raid i wasanaethau weithio gyda'i gilydd er mwyn gyrru gwelliant yn barhaus.

O ran y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd, tynnodd y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Llywodraethu a Thrawsnewid Prosesau Busnes) a Chyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol sylw at y ffaith bod perfformiad y gwasanaeth wedi gwella yn ystod y cyfnod ac yn arbennig yn dilyn yr ailstrwythuro ac nad yw'r gwelliant yn cael ei adlewyrchu gan un ffigwr diwedd blwyddyn ond bod y data manwl yn cynnwys tystiolaeth well a chliriach.

Rhoddodd y Pwyllgor ystyriaeth i'r wybodaeth a gyflwynwyd ac fe wnaeth y pwyntiau canlynol -

- Nododd y Pwyllgor y sylwadau a wnaed gan yr Is-gadeirydd, y Cynghorydd Dylan Rees trwy'r Cadeirydd yn cyfeirio at Fwletin Cymdeithas Llywodraeth Leol yn tynnu sylw at erthygl yn 'The Times' am bobl ifanc sy'n cael eu gadael i lawr gan y system gofal maeth. Dywed yr erthygl bod y Comisiynydd Plant wedi rhybuddio bod pobl ifanc yn cael eu symud o gwmpas y system ofal yn aml yn ystod eu llencyndod a bod bron i 20% o bobl 12 i 15 oed yn cael eu symud o leiaf ddwywaith y flwyddyn gan olygu eu bod yn byw mewn 3 chartref maeth dros gyfnod o 12 mis. Dyfynnir Cadeirydd Bwrdd Pobl Ifanc yr LGA a ddywedodd "Aeth 90 o blant y dydd i ofal yn ystod y flwyddyn ddiwethaf a gwelodd cynghorau y cynnydd blynyddol mwyaf yn nifer y plant mewn gofal ers 2010. Mae hyn yn erbyn cefndir o doriadau digyffelyb i gyllidebau awdurdodau lleol." Awgrymodd y Cynghorydd Dylan Rees, er bod yr erthygl yn cyfeirio at y sefyllfa yn Lloegr yn gyffredinol, mae yna bryder hefyd yn Ynys Môn gyda'r Dangosydd Perfformiad PM32 ar y Cerdyn Sgorio Coch yn ymddangos yn Goch (canran y plant sy'n derbyn gofal sydd wedi newid ysgol unwaith neu fwy yn ystod cyfnod neu gyfnodau o fod mewn gofal nad oedd i'w briodoli i drefniadau trosiannol yn ystod y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth) ac Amber ar gyfer PI PM33 (canran y plant a oedd yn derbyn gofal ar 31 Mawrth a oedd wedi cael tri neu fwy o leoliadau yn ystod y flwyddyn). Er yn cydnabod yr esboniadau o ran camau lliniaru, roedd y Cynghorydd Rees o'r farn bod angen dadansoddiad mwy manwl i geisio deall y rhesymau pam fod plant sy'n derbyn gofal yn profi ansefydlogrwydd o ran ysgolion, ffactor a all amharu ar eu haddysg.

Dywedodd y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Llywodraethu a Thrawsnewid Prosesau Busnes) a Chyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol, er bod yr Awdurdod yn ceisio lleihau i'r eithaf ar unrhyw fath o ansefydlogrwydd i'r plant yn ei ofal, mae newid lleoliad ac ysgolion yn anochel weithiau, e.e. mewn achosion lle mae lleoliad wedi torri i lawr neu lle mae plentyn / person ifanc yn cael ei roi mewn lleoliad brys tra'n chwilio am leoliad mwy addas. Gall newid lleoliad hefyd fod yn rhan o'r broses ofal a'u gwneud er budd yr unigolyn e.e. mewn amgylchiadau lle mae angen therapi ar y plentyn / person ifanc sy'n golygu bod angen newid lleoliad am gyfnod y therapi hwnnw. Dywedodd y Pennaeth Gwasanaethau Plant a Theuluoedd y gall newid ysgol hefyd ddigwydd pan fydd plant yn dychwelyd adref i fyw gyda'u teuluoedd, yn dilyn cyfnod mewn gofal.

- Nododd y Pwyllgor fod Atodiad B yr adroddiad yn rhoi diweddariad ar statws y prosiectau sy'n adrodd i'r ddau brif Fwrdd Rhaglenni Trawsnewid. Nododd y Pwyllgor, dan y thema Atal, nad oedd y Strategaeth Ymyrraeth Gynnar a'r Strategaeth Gwrth-dlodi wedi cychwyn eto a phetaent wedi cychwyn, awgrymodd y gallai cynnydd gyda'r strategaethau hyn fod wedi lleddfu'r pwysau sydd ar y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd ar hyn o bryd. Nododd y Pwyllgor hefyd nad yw'r wybodaeth ddiweddaraf yn cynnig unrhyw amserlen ar gyfer cyflawni'r prosiectau a restrir.

Cadarnhaodd y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Llywodraethu a Thrawsnewid Prosesau Busnes) a'r Cyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol fod y gwaith ar y

Strategaeth Ymyrraeth Gynnar wedi dechrau a bod tîm wedi cael ei sefydlu a strategaeth wedi ei chreu - mae'r arian grant ar hyn o bryd mewn cyfnod trosiannol. Dywedodd y Pennaeth Tai fod y broses ymgynghori ar y Strategaeth Gwrth-dlodi ar fin dechrau a disgwylir adroddiad yn ôl arno i'r Pwyllgor Gwaith ym mis Rhagfyr.

Cadarnhaodd y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Partneriaethau, Cymunedau a Gwella Gwasanaethau) fod gwybodaeth am amserlenni a ran cyflawni prosiectau ar gael ac mai mater o roi'r wybodaeth i mewn yn y tabl ydyw.

- Nododd y Pwyllgor mewn perthynas â Rheoli Pobl fod y perfformiad mewn perthynas â chynnal cyfweiliadau Dychwelyd i'r Gwaith wedi gostwng o ran nifer y cyfweiliadau a gynhaliwyd o fewn yr amserlen (73% ar gyfer 2017/18 o'i gymharu â 78% ar gyfer 2016/17) ac o ran cyfanswm nifer y cyfweiliadau a gynhaliwyd sydd, ar 85%, yn isel o gymharu â'r targed o 95%. Ceisiodd y Pwyllgor sicrwydd y bydd camau'n cael eu cymryd i ddod â'r perfformiad yn ôl i lefel dderbyniol.

Dywedodd y Pennaeth Proffesiwn (Adnoddau Dynol a Thrawsnewid) nad oes un rheswm penodol am y dirywiad mewn perfformiad, ond yn hytrach gyfuniad o resymau y mae angen ymchwilio iddynt ac a fydd yn cael sylw gan y Pennaethiaid Gwasanaeth.

- Nododd y Pwyllgor sylwadau a wnaed gan y Pennaeth Gwasanaeth (Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo) am y diffyg eglurder o ran Dangosyddion Perfformiad 30, 31 a 31 mewn perthynas a nifer yr achosion o dipio anghyfreithlon a gliriwyd, y gwastraff sirol a gasglwyd ac a baratowyd ar gyfer ei aildefnyddio a / neu ei ailgylchu, a'r gwastraff sirol a anfonir i safleoedd tirlenwi lle mae saethau coch ac ambr at i lawr yn arwydd o ddirywiad mewn perfformiad er bod y ffigurau canrannol yn dangos fel arall. Gofynnodd y Pwyllgor am eglurhad o'r dynodiadau er mwyn osgoi unrhyw gamddehongliad.

Dywedodd y Rheolwr Perfformiad a Chynllunio Busnes fod y saethau coch ac ambr at i lawr yn dangos dirywiad o gymharu â pherfformiad yn Chwarter 3. Mae'r saethau gwyrdd at i fyny i'r dde o'r tabl yn dangos gwelliant o flwyddyn i flwyddyn ar gyfer Dangosyddion Perfformiad 30, 31 a 32 gyda hynny'n cael ei gefnogi a'i atgyfnerthu yn y sylwebaeth naratif ym mharagraff 2.2.6 yr adroddiad.

Nododd y Pwyllgor yr eglurhad a ddarparwyd ond nodwyd hefyd fod y Pennaeth Gwasanaeth - Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo o'r farn nad yw cymharu perfformiad rhwng gwahanol chwarteri yn arbennig o ddefnyddiol nac yn deg mewn perthynas â gwasanaethau megis casglu gwastraff sirol oherwydd gall lefel y gwastraff gwyrdd a gynhyrchir amrywio ac roedd yn is yn Chwarter 4, gan golygu nad yw cymhariaeth tebyg i debyg gyda pherfformiad Chwarter 3 yn bosibl.

Ar ôl craffu'r Cerdyn Sgorio ar gyfer Chwarter 4 ac wedi cael sicrwydd gan y wybodaeth a gyflwynwyd a'r esboniadau a ddarparwyd yn yr adroddiad a chan Swyddogion yn y cyfarfod, penderfynodd y Pwyllgor nodi'r meysydd y mae'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth yn eu rheoli er mwyn sicrhau gwelliannau i'r dyfodol fel y cânt eu crynhoi ym mharagraffau 1.4.1 i 1.4.5 yr adroddiad ac i dderbyn ac i argymhell y mesurau lliniaru fel y'u hamlinellwyd.

NI CHYNIGIWDYD UNRHYW GAMAU GWEITHREDU YCHWANEGOL

4 MONITRO CYNNYDD - CYNLLUN GWELLA Y GWASANAETHAU PLANT A THEULUEDD

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Gwasanaethau Plant a Theuluoedd yn nodi'r cynnydd a wnaed hyd yma o ran gweithredu'r Cynllun Gwella Gwasanaeth er ystyriaeth y Pwyllgor.

Dywedodd y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Llywodraethu a Thrawsnewid Prosesau Busnes) a Chyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol fod y Gwasanaeth wedi bod yn ymwneud â rhoi cyfres o newidiadau pwysig yn eu lle ers arolygiad AGC, newidiadau a fydd, fe ystyrir, yn cyflawni'n well yn unol â deddfwriaeth. Mae'r prif feysydd newid yr ymhelaethir arnynt yn yr adroddiad yn ymwneud â'r canlynol –

- Ailstrwythuro'r gwasanaeth fel bod y ffocws ar ymyrraeth gynnar ac atal ac ymyrraeth ddwys dan reolwyr gwasanaeth sy'n arwain ar, ac sy'n gyfrifol am yr adnoddau ar gyfer pob un o'r meysydd gwasanaeth hyn. Mae wedi cynyddu'n sylweddol yr adnoddau sydd ar gael ar gyfer goruchwyllo, trosolwg rheolwyr, cyfeiriad achosion ac wedi gwella'r broses cynllunio gofal gyda Grwpiau Ymarfer bach dan arweiniad Arweinwyr Ymarfer sy'n ceisio gwella ansawdd ymarfer proffesiynol.
- Datblygu strategaeth atal gyda'r amcan o leihau angen ar bob lefel a thrwy hynny ostwng yr angen am wasanaethau dwys. Mae'r Cyngor wedi buddsoddi adnoddau i sefydlu tîm ymyrraeth ddwys, sef y Tîm Teuluoedd Gwydn, i ymateb yn rhagweithiol i blant ag anghenion lefel uchel / sydd ar drothwy gofal a hefyd i weithio gyda'r gweithiwr cymdeithasol enwebedig i gynorthwyo i symud plant allan o ofal a'u dychwelyd i ofal ffrindiau neu deulu yn nes at eu cartrefi.
- Gwella'r systemau sydd ar waith i gefnogi ymyrraeth ddwys trwy adolygu achosion i sicrhau bod yr achosion cywir yn cael sylw ar y lefel hon a bod prosesau'r Gwasanaeth mor effeithiol â phosibl.
- Gwella ansawdd a chysondeb ymarfer. Datblygwyd prosesau ac arweiniad gwell ac mae adnoddau ychwanegol wedi'u hymrwymo i wella'r swyddogaeth Sicrhau Ansawdd a Gwella.

Dywedodd y Swyddog fod y Gwasanaeth yn cydnabod mai dim ond yn ddiweddar y cafodd y camau hyn eu gweithredu, gyda'r mwyafrif wedi dwyn ffrwyth ers i'r adroddiad ar yr arolygiad gael ei gyhoeddi ym mis Mawrth, 2017 a'u bod yn dibynnu ar weithredu swyddogaeth yr Arweinwyr Ymarfer yn llwyddiannus. Bydd yn cymryd amser i gyflawni'r hyn a ddisgwylir ohono ond fe welir manteision gwneud hynny'n effeithiol mewn ymarfer o ansawdd da ar draws yr holl Wasanaethau Plant a Theuluoedd. Mae ffocws y gwaith yn y chwarter diwethaf wedi bod ar atgyfnerthu trefniadau recriwtio a chadw staff. Oherwydd y prinder cenedlaethol o Weithwyr Cymdeithasol profiadol, mae'r Gwasanaeth wedi gweithredu cynllun wrth gefn (cyllid wedi'i gymeradwyo gan y Pwyllgor Gwaith) sef recriwtio Gweithwyr Cymdeithasol newydd (NQSW) i swyddi gwag ac i gyflogi gweithwyr cymdeithasol asiantaeth profiadol ychwanegol dros gyfnod o flwyddyn a all gefnogi'r gweithwyr cymdeithasol newydd drwy gydol eu blwyddyn gyntaf yn y Fframwaith Ymarfer. Mae gweithredu'r 21 o gamau gweithredu yn y Cynllun Gwella Gwasanaeth hefyd yn mynd rhagddo. Ar ôl 12 mis o weithio ar y CGG, mae'r gwasanaeth wedi datblygu system sgorio RAG i fesur cynnydd - mae'r tabl yn yr adroddiad yn dangos bod 6 maes wedi eu cwblhau (Gwyrdd), mae 10 maes bron wedi eu cwblhau (Melyn) a 5 o feysydd yn ymwneud â gwaith sy'n mynd rhagddo ar ymarfer Gwaith Cymdeithasol yn Ambr. Nid oes unrhyw feysydd Coch lle nad oes unrhyw gynnydd wedi'i wneud. Bydd y meysydd Ambr yn cael blaenoriaeth yn ystod 2018.

Mae'r cynnydd dros y pedair blynedd diwethaf yn nifer y plant sy'n derbyn gofal gan yr Awdurdod wedi arwain at gost ariannol gyfatebol i'r Gwasanaethau Plant o ran staffio ac o ran trefnu a chyllido gofal maeth a / neu leoliadau preswyl. Mae'r adroddiad yn cyfeirio at y goblygiadau ariannol sydd ynghlwm â mwy o blant a phobl ifanc yn dod i mewn i'r system ofal a'r buddsoddiad ychwanegol a wnaed yn y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd dros y tair blynedd ers 2016 i gwrrd â'r pwysau cynyddol ar y gwasanaeth. Yn 2017/18, gwariodd y Gwasanaeth £ 1.78 miliwn o'i gyllideb oherwydd y cynnydd yn nifer y Plant sy'n Derbyn Gofal lle gall lleoliadau unigol olygu cost sylweddol. Mae'r Gwasanaeth yn ceisio lleihau nifer y plant sy'n cyrraedd y cam hwn yn ogystal â chynyddu'r dewisiadau o leoliadau ar yr

Ynys. Fodd bynnag, bydd hyn yn cymryd amser ac mae risg o hyd y bydd y Gwasanaeth yn gorwario eto yn 2018/19.

Nododd y Pwyllgor y wybodaeth a gyflwynwyd a gwnaed y pwyntiau canlynol -

- Nododd y Pwyllgor fod y Cyngor wedi dyrannu adnoddau ychwanegol i'r Gwasanaethau Plant ers 2016. Gofynnodd y Pwyllgor am eglurhad ynghylch maint y buddsoddiad a'r defnydd a wnaed ohono.

Dywedodd y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Llywodraethu a Thrawsnewid Prosesau Busnes) a Chyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol fod dros £803k o arian parhaol ychwanegol wedi ei ychwanegu at gyllideb y Gwasanaeth dros y tair blynedd gyda £240k pellach (cyllid 2 flynedd) ar gyfer tîm ymyrraeth gynnar. Ym mis Mai 2018, cymeradwyodd y Pwyllgor Gwaith swm unwaith ac am byth o £ 268k i gyllido costau staff asiantaeth i lenwi'r swyddi gwag presennol, i gefnogi Gweithwyr Cymdeithasol newydd gymhwyso ac i ddelio ag achosion Etifeddiaeth lle nad oedd yr Awdurdod efallai wedi ymateb yn briodol i achosion hanesyddol. Defnyddiwyd yr arian ychwanegol hefyd i gwrdd â'r galw am leoliadau preswyl a all gostio hyd at £ 250k fesul person ifanc ar gyfer lleoliad arbenigol. Yn wyneb y ffaith bod gan yr Awdurdod 14 o bobl ifanc mewn lleoedd preswyl yn awr o gymharu ag 8 ddwy flynedd yn ôl, gallai'r cynnydd hwn arwain at gostau ychwanegol oddeutu £ 1.5 miliwn. Mae'r Gwasanaeth yn ceisio ymyrryd yn gynt er mwyn atal achosion rhag cynyddu i bwynt lle mai lleoliad preswyl yw'r unig opsiwn. Mae'r Gwasanaeth hefyd yn anelu at ddarparu gwell dewis o leoliadau yn lleol e.e. Cartrefi Grwpiau Bach er mwyn lleihau'r defnydd o leoliadau all-sirol sy'n rhoi baich gynyddol o ran teithio ar weithwyr cymdeithasol y plant ac yn rhoi pwysau ychwanegol ar gyllideb y gwasanaeth. Mae'r gwasanaeth yn dibynnu i raddau ar y lleoliadau sydd ar gael ar yr adeg y mae'r angen yn codi - tra bod trefniadau'n cael eu gwneud i ddod o hyd i leoliadau priodol ar gyfer y tymor hwy sy'n fwy addas i gwrdd ag anghenion yr unigolyn. Gall y lleoliadau hyn fod yn yr ardal leol ond fel arfer, maent ymhellach draw.

- Nododd y Pwyllgor y gall lleoliadau all-sirol fod yn arbennig o ddrud a gallent olygu fod y Gwasanaeth yn mynd dros ei gyllideb. O'r herwydd, gofynnodd y Pwyllgor am eglurhad ynglŷn â'r ddarpariaeth sydd ar gael yn lleol ac a oes lle i gydweithio mwy ar sail ranbarthol.

Dywedodd y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Llywodraethu a Thrawsnewid Prosesau Busnes) a Chyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol fod 140 o blant a phobl ifanc yng ngofal yr Awdurdod ar Ynys Môn ar hyn o bryd. Mae rhai o'r rhain wedi eu lleoli gyda'u teuluoedd ar Ynys Môn yn bennaf ond maent, yn ffurfiol, yn parhau i fod yng ngofal yr Awdurdod. Mae gan yr Awdurdod 25 o'i ofalwyr maeth cofrestredig ei hun sy'n darparu ar gyfer gwahanol fathau o angen ac yn ogystal, mae'n gwneud defnydd o ofalwyr maeth y sector Annibynnol. Mae dau gwmni preifat yn darparu lleoliadau preswyl ar yr Ynys sy'n cael eu defnyddio'n bennaf gan bobl ifanc o Loegr. Mae lleoliadau therapiwtig ar gael yng Ngwynedd ond mae'r rhain yn fyrdymor ac ar gyfer anghenion gofal penodol sy'n gysylltiedig â thrawma. Mae'r dewis o leoliadau yn cael eu gyrru gan anghenion yr unigolyn ond yn gynyddol, mae'r Awdurdod yn herio cwmnïau ar ansawdd, gwerth ac addasrwydd y ddarpariaeth a gynigir er mwyn sicrhau bod y gwasanaeth a gafwyd yn cyd-fynd â'r hyn y talodd y gwasanaeth amdano. Dywedodd y Swyddog ei bod yn bwysig cofio, er bod nifer y plant yng ngofal yr Awdurdod wedi dyblu bron dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf, nid yw'r gyllideb ar gyfer y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd wedi cynyddu i'r un graddau. Mae dyblu nifer y plant sy'n derbyn gofal hefyd wedi arwain at ddyblu'r angen am leoliadau sydd, yn ei dro, yn golygu bod angen i Weithwyr Cymdeithasol reoli'r cynnydd yn y baich achosion gyda hynny'n arwain at yr angen am fuddsoddiad ychwanegol. Mae'r rhan fwyaf o awdurdodau eraill yn genedlaethol, gan gynnwys awdurdodau Gogledd Cymru, yn wynebu'r un heriau ag Ynys Môn o ran prinder lleoliadau; fodd bynnag, mae Ynys Môn yn arwain o ran datblygu opsiynau ar gyfer lleoliadau amgen.

- Nododd y Pwyllgor y cafwyd problemau gyda recriwtio a chadw staff Gwasanaethau Cymdeithasol Gwasanaethau Plant. Er mwyn ei helpu i ddeall yr effaith y mae ailwampio prosesau gan gynnwys gwella cefnogaeth, goruchwyliaeth ac arweiniad wedi ei gael ar recriwtio a chadw staff yn ystod y ddwy flynedd ddiwethaf, gofynnodd y Pwyllgor am yr wybodaeth ganlynol - nifer y swyddi gwag cyfredol, nifer y staff gwaith cymdeithasol plant sydd wedi gadael y gwasanaeth yn ystod y ddwy flynedd ddiwethaf; y gostyngiad yn nifer y gweithwyr cymdeithasol asiantaeth dros y ddwy flynedd ddiwethaf a'r nifer sy'n cael eu cyflogi ar hyn o bryd gan y Gwasanaeth; a fu newid yn y duedd yn dilyn ail-werthuso swyddi Gweithwyr Cymdeithasol Plant fel rhan o'r broses Gwerthuso Swyddi ac a yw meincnodi yn erbyn awdurdodau eraill yn digwydd.

Dywedodd Pennaeth y Gwasanaethau Plant fod yna 7 o swyddi gwag ar gyfer Gweithwyr Cymdeithasol Plant, gyda 4 ohonynt newydd eu llenwi a 3 ar ôl i'w llenwi. Cynhelir cyfweiliadau pellach yn ystod yr wythnosau nesaf. Mae'r pedwar person a benodwyd yn Weithwyr Cymdeithasol sydd Newydd Gymhwysu a byddant yn derbyn cefnogaeth briodol. Fodd bynnag, yn ogystal â chanolbwyntio ar lenwi swyddi gwag, mae'r Gwasanaeth yn ceisio sicrhau bod y personau a bobl a benodir o'r ansawdd priodol.

Dywedodd y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Llywodraethu a Thrawsnewid Prosesau Busnes) a Chyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol, er bod cyflog yn ystyriaeth bwysig wrth recriwtio, nid dyma'r unig un; ffactorau eraill sy'n hanfodol i recriwtio staff Gwaith Cymdeithasol yn llwyddiannus yw amgylchedd gwaith diogel a chadarnhaol; llwyth achosion y gellir eu rheoli ac argaeledd cefnogaeth a goruchwyliaeth briodol. Mae'r elfennau hyn bellach ar gael yn Ynys Môn ac mae'r broses recriwtio wedi gwella o ganlyniad.

Ar ôl ystyried y wybodaeth a ddarparwyd a'r sicrwydd a dderbyniwyd, penderfynodd y Pwyllgor gadarnhau ei fod yn fodlon â'r camau a gymerwyd hyd yma i ddatblygu gweithrediad y Cynllun Gwella Gwasanaethau Plant a chyflymder y cynnydd.

CAM GWEITHREDU YCHWANEGOL: Y Rheolwr Sgriwtini i ddod o hyd i, a chylchredeg gwybodaeth i Aelodau'r Pwyllgor mewn perthynas â nifer y staff gwaith cymdeithasol plant sydd wedi gadael y gwasanaeth yn ystod y ddwy flynedd ddiwethaf; y gostyngiad yn nifer y gweithwyr cymdeithasol asiantaeth dros y ddwy flynedd ddiwethaf a'r nifer sy'n cael eu cyflogi ar hyn o bryd gan y Gwasanaeth, p'un a fu newid yn y duedd yn dilyn ail-werthuso swyddi gweithwyr Cymdeithasol Plant fel rhan o'r broses Gwerthuso Swyddi ac argaeledd data meincnodi yn erbyn awdurdodau eraill.

4.2 Cyflwynwyd adroddiad y Panel Gwella Gwasanaethau Plant yn rhoi diweddariad ar waith y Panel er ystyriaeth y Pwyllgor.

Adroddodd y Rheolwr Sgriwtini ar waith y Panel am y cyfnod o fis Chwefror, i fis Ebrill, 2018 pryd rhoddwyd ystyriaeth i'r materion canlynol dros dri chyfarfod –

- Goruchwyliaeth barhaus o'r Cynllun Gwella Gwasanaeth er mwyn sicrhau bod y rhaglen yn parhau i gael ei chyflawni yn unol â'r targed. Fel rhan o'i broses fonitro barhaus, fe wnaeth y Panel ddilyn i fyny bump o faterion penodol fel y'u nodwyd yn yr adroddiad.
- Rhoddodd y Panel ystyriaeth fanwl i ddwy thema yn y Cynllun Gwella Gwasanaeth sef Thema 4 a Thema 5.
- Ymweliadau Laming
- Gweithio mewn partneriaeth
- Rheoli Perfformiad
- Sesiynau hyfforddi / codi ymwybyddiaeth

Tynnodd y Swyddog sylw at y ffaith bod y Panel yn ei gyfarfod diwethaf, wedi gwneud trefniadau i ymgymryd â hunan arfarniad o'i effeithiolrwydd ac yn arbennig yr effaith a gafodd y Panel ar y rhaglen wella yn y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd a hefyd i alluogi aelodau'r Panel i neilltuo statws RAG i Thema 1.5 y CGG ar gyfer y Gwasanaethau Plant. Mae hyn yn ymwneud â'r cynnydd a wnaed hyd yn hyn yn erbyn argymhellion yn adroddiad diweddar yr Arolygiaeth Gofal sy'n ymwneud yn uniongyrchol â rôl yr Aelodau.

Ar ôl ystyried y wybodaeth a gyflwynwyd, penderfynodd y Pwyllgor nodi -

- **Y cynnydd a wnaed hyd yn hyn â gwaith y Panel Gwella Gwasanaethau Plant**
- **Bod yr holl ffrydiau gwaith sy'n ymwneud â'r Cynllun Gwella Gwasanaeth yn ymddangos fel petaent yn cydymffurfio â'r targed hyd yn hyn a bod Arolygiaeth Gofal Cymru (CIW) wedi cadarnhau hynny'n dilyn yr asesiad o hunan-arfarniad y Cyngor hyd yma.**
- **Y rhaglen ddatblygu barhaus ar gyfer Aelodau'r Panel gyda llawer o'r gwaith hwn yn cael ei ddarparu'n fewnol.**
- **Bod y Panel wedi uwchgyfeirio i sylw'r rhiant pwyllgor, y ffaith er bod cynnydd da wedi'i wneud ar weithredu'r strwythur staffio diwygiedig, bod rhai swyddi yn parhau i fod wedi eu llenwi gan weithwyr asiantaeth. Mae'r Pwyllgor hefyd yn nodi bod hyn yn cael sylw trwy ddatblygu ein Gweithwyr Cymdeithasol profiadol ein hunain drwy gefnogi Gweithwyr Cymorth profiadol i fod gymhwysu a thrwy recriwtio Gweithwyr Cymdeithasol sydd Newydd Gymhwysu.**

DIM CAMAU GWEITHREDU YCHWANEGOL

5 MONITRO CYNNYDD - PANEL SGRIWTINI CYLLID

Cyflwynwyd adroddiad y Panel Sgriwtini Cyllid a oedd yn rhoi diweddariad ar waith y Panel er ystyriaeth y Pwyllgor.

Adroddodd y Cynghorydd Dafydd Roberts, aelod o'r Panel, ar waith y Panel yn ystod y cyfnod o fis Mawrth i fis Ebrill, 2018 gan gyfeirio at y canlynol -

- Rhoddwyd ystyriaeth fanwl i Fonitro'r Gyllideb ar gyfer Chwarter 3 2017/18 gyda'r Panel yn mabwysiadu'r ymagwedd y byddai craffu ymateb y Pwyllgor Gwaith i fonitro'r gyllideb yn fwy defnyddiol o ran cefnogi'r Pwyllgor Gwaith i wneud penderfyniadau gwell.
- Pwysau ariannol 2017/18. Mae'r Panel yn parhau i graffu'r pwysau ariannol yn y Gwasanaethau Plant a'r Gwasanaeth Dysgu fel blaenoriaeth allweddol. I'r perwyl hwn, comisiynwyd rhagor o wybodaeth gan y ddau Bennaeth Gwasanaeth i'w hystyried gan y Panel yn ei gyfarfod nesaf ar 28 Mehefin, 2018 .
- Proses gosod cyllideb flynyddol 2019/20. Mae adolygiad o raglen waith y Panel wedi bod yn gatalydd ar gyfer cytuno ar rôl y Panel yn y broses o osod cyllideb ar gyfer y flwyddyn nesaf fel yr amlinellir yn yr adroddiad.
- Strategaeth Effeithlonrwydd y Cyngor. Mae'r Panel wedi rhoi ystyriaeth fanwl i berfformiad yn erbyn pob un o'r cynigion effeithlonrwydd a weithredwyd yn ystod 2017/18 er mwyn ffurfio barn ar y ganran a gyflawnwyd ac i nodi rhwystrau a risgiau ac unrhyw gwersi dilynol i'w dysgu wrth symud ymlaen.

Mae'r Panel wedi uwch-gyfeirio er sylw'r Pwyllgor, y pwysau presennol ar y gyllideb yn y Gwasanaethau Plant a'r Gwasanaeth Dysgu.

Rhoddodd y Pwyllgor ystyriaeth i'r wybodaeth a gyflwynwyd ac fe wnaeth y pwyntiau canlynol –

- Nododd y Pwyllgor o gasgliadau'r Panel bod diffyg o £ 399k yn y strategaeth effeithlonrwydd ar gyfer 2017/18 a oedd werth cyfanswm o £ 1.954k, a hynny'n gysylltiedig â'r 3 phrosiect a restrwyd yn yr adroddiad. Gofynnodd y Pwyllgor am eglurhad o'r rhesymau pam nad oedd y prosiectau arbedion hyn wedi cael eu cyflawni ar amser.

Cadarnhaodd y Cynghorydd Dafydd Roberts fod y Panel wedi derbyn adroddiadau ar y mater. Dywedodd yr Aelod Portffolio Cyllid a chyn aelod o'r Panel ei fod yn hyderus y byddai'r Panel yn parhau i gadw golwg fanwl ar y cynnydd o ran gweithredu cynlluniau arbedion ac effeithlonrwydd.

Eglurodd y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Llywodraethu a Thrawsnewid Prosesau Busnes) a Chyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol fod prosiect Garreglwyd wedi cymryd mwy o amser nag a ragwelwyd yn wreiddiol yn rhannol oherwydd yr oedi o ran cyflogi staff lechyd i gefnogi'r prosiect ac yn rhannol oherwydd bod AGC wedi cymryd mwy o amser na'r disgwyl i dderbyn a chymeradwyo'r model gweithredu. Mae'r cyfleuster bellach ar agor ac yn derbyn nifer gynyddol o unigolion ac mae'r ail adain hefyd yn barod. Ariannwyd y rhan fwyaf o'r gwaith i ddatblygu'r ddwy adain i ddarparu llety ar gyfer unigolion â dementia trwy Gronfa Gofal Canolraddol Llywodraeth Cymru.

- Cyfeiriodd y Pwyllgor at y gwariant ychwanegol nad oedd wedi ei gynllunio a gafodd y Cyngor o ganlyniad i'r llifogydd ym mis Tachwedd, 2017. Gofynnodd y Pwyllgor am eglurhad ynghylch y cyfraniad a wnaed gan Lywodraeth Cymru tuag at y costau ac a oedd hyn yn ddarostyngedig i unrhyw amodau penodol. Dywedodd y Pennaeth Gwasanaeth (Prifffyrdd, Gwastraff ac Eiddo) fod yr Awdurdod wedi gofyn am swm o £1.3m ac wedi derbyn oddeutu £ 500k a'r unig amod oedd y byddai'n rhaid gwario'r arian erbyn diwedd blwyddyn ariannol 2017/18. Gwnaed gwaith yn yr ardaloedd hynny a effeithiwyd gan y llifogydd.

Nododd y Pwyllgor ymhellach y byddai'n ddefnyddiol iddo gael dadansoddiad o'r gwariant yn sgil y llifogydd o ran y swm a wariwyd, ym mhle, beth oedd cyfraniad y Cyngor a beth oedd cyfraniad Llywodraeth Cymru.

- Nododd y Pwyllgor fod y gorwariant yn y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd mewn perthynas â Lleoliadau Preswyl yn effeithio'n sylweddol ar y Gwasanaeth Dysgu sy'n golygu bod y Gwasanaeth yn gwario arian ychwanegol ar ddarpariaeth addysg yr unigolion hynny sy'n cael eu lleoli. Gofynnodd y Pwyllgor am eglurhad ynghylch y gost o wneud y ddarpariaeth hon, yn enwedig os yw'r addysg a ddarperir yn annibynnol. Dywedodd yr Aelod Portffolio Addysg y gall y costau fod oddeutu £80k fesul person ifanc gan ddibynnu ar yr achos unigol.

Ar ôl ystyried y wybodaeth a gyflwynwyd, penderfynodd y Pwyllgor nodi –

- **Y cynnydd a wnaed hyd yn hyn â gwaith y Panel Sgriwtini Cyllid o ran cyflawni ei raglen waith a mesur effaith a gwerth ychwanegol.**
- **Ymddengys bod y prosesau hynny sy'n ymwneud â monitro cyllideb 2017/18 yn addas i'r pwrpas ac ar y trywydd iawn.**
- **Y rhaglen ddatblygu barhaus ar gyfer o ran craffu ariannol barhaus sy'n cael ei chyflwyno gan CIPFA Cymru.**
- **Bod y Panel wedi uwch-gyfeirio er ei sylw, ei bryder parhaus ynglŷn â phwysau cyllidebol yn y Gwasanaethau Plant a'r Gwasanaeth Dysgu. Mae'r Pwyllgor yn nodi ymhellach fod y Panel yn parhau i fonitro'r sefyllfa'n fanwl a bod ganddo drefniadau ar waith i sicrhau deialog reolaidd gyda'r Prif Weithredwr Cynorthwyol a'r Penaethiaid Gwasanaeth i roi esboniad o'r sefyllfa ariannol yn y ddau wasanaeth ac effaith y mesurau lliniaru sydd wedi cael eu sefydlu er mwyn rheoli'r gorwariant ac y**

bydd yn parhau i adrodd yn ôl i'r Pwyllgor hwn ar ei ganfyddiadau wrth i'r sefyllfa esblygu.

CAMAU GWEITHREDU YCHWANEGOL: Y Pwyllgor i gael y wybodaeth ganlynol -

- **Dadansoddiad o'r gwariant a gafwyd yn sgil y llifogydd ym mis Tachwedd, 2017 fesul ardal i gynnwys cyfraniad y Cyngor a'r cyfraniad a wnaed gan Lywodraeth Cymru.**
- **Eglurhad o gost darparu addysg gan gynnwys darpariaeth annibynnol lle mae hynny'n angenrheidiol, ar gyfer plant / pobl ifanc mewn lleoliadau gofal preswyl.**

6 BLAEN RAGLEN WAITH

Cyflwynwyd Blaen Raglen Waith y Pwyllgor ar gyfer 2017/18 i 2018/19 ar gyfer sylwadau ac i'w adolygu.

Dygodd y Cadeirydd sylw at y ffaith bod y ddau gyfarfod ychwanegol o'r Pwyllgor y cyfeiriwyd atynt yn y cyfarfod blaenorol bellach wedi'u cadarnhau ar gyfer 5 a 13 Gorffennaf, 2018 ac y byddant yn ystyried cynigion moderneiddio ysgolion ar gyfer ardaloedd Llangedfn a Seiriol yn y drefn honno. Bydd y cyfarfod ar 5 Gorffennaf hefyd yn ystyried Adroddiad Blynyddol Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol.

Penderfynwyd derbyn y Rhaglen Waith fel y'i cyflwynwyd.

DIM CAMAU GWEITHREDU YCHWANEGOL

7 EITEM ER GWYBODAETH - CLUDIANT YSGOL

Cyflwynwyd er gwybodaeth i'r Pwyllgor - adroddiad y Pennaeth Gwasanaeth (Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo) a'r Pennaeth Dysgu yn rhoi diweddariad ar weithredu'r camau a argymhellir yn dilyn adolygiad Archwilio Mewnol o gludiant ysgol ym Medi, 2017. Mae'r adroddiad yn nodi bod adolygiad dilyn-i-fyny yr Archwiliad Mewnol yn cadarnhau bod cynnydd sylweddol wedi'i wneud tuag at wella trefniadau cludiant Ysgol a mynd i'r afael â'r materion a'r risgiau a godwyd yn yr adroddiad adolygu archwilio gwreiddiol. Yn y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu yn ei gyfarfod a gynhaliwyd ar 24 Ebrill, 2018 derbyniwyd bod cynnydd da wedi'i wneud ac nad oedd yn angen iddo gymryd camau pellach.

Penderfynwyd nodi –

- **Y cynnydd sylweddol a wnaethpwyd o ran lleihau'r risgiau a nodwyd yn yr adroddiad Archwilio Mewnol ym mis Medi, 2017.**
- **Penderfyniad y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu yn ei gyfarfod a gynhaliwyd ar 24 Ebrill, 2018 i nodi bod cynnydd da wedi'i wneud ac nad oes angen cymryd unrhyw gamau pellach.**

DIM CAMAU GWEITHREDU YCHWANEGOL

**Cynghorydd Aled Morris Jones
Cadeirydd**